

'Pasolini was z'n tijd ver vooruit'

Toneelgroep Amsterdam brengt vanaf morgen *Teorema* in de Rabozaal van de Stadsschouwburg. De mysterieuze film van Pasolini deed in 1968 veel stof opwaaien. Op 3 december gaat aan de voorstelling een talkshow vooraf.

EDITH ANDRIESSE

Auteur Thomas Verbogt (1952) is er het type niet naar om het hele propagandacircus af te hollen wanneer een nieuw literair werk van hem verschijnt. Ook Frieda Pittoors (1947), een actrice met een flinke staat van dienst, verschijnt zelden in een talkshow.

Voor *Nieuw Amsterdam Live* komen de twee graag bij elkaar. Dit literaire programma wordt sinds september iedere eerste donderdag van de maand in café-restaurant Stanislavski georganiseerd. Tijdens nummer zeven uit de reeks – op drie december om zes uur – zullen Pittoors en Verbogt met elkaar spreken over *Teorema*, voorafgaand aan de voorstelling, waarin Pittoors acteert. Verbogt: "Daar wil ik dolgraag over praten."

Spijbelend van het gymnasium in Nijmegen ging de toen zestienjarige Verbogt naar de bioscoop en zag de film van Pier Paolo Pasolini, toen die uitkwam in 1968. Verbogt: "Het maakte een verpletterende indruk op me. Hoe dat gezin ontwricht werd door een buitenstaander." Wekenlang liep hij destijds over de film na te denken. Nu popelt hij om te zien wat Toneelgroep Amsterdam van het gegeven gemaakt heeft. Verbogt: "De close-ups, de details, de aandacht voor de Romeinse straten. Ik ben zo benieuwd hoe dat nou toneel is geworden."

Pittoors ontzenuwt de verwachting dat de toneelproductie – die haar collega's en zij al in het Duits speelden – zou lijken op de film. Pittoors: "Het is een totaal ander medium. Regisseur Ivo van Hove en vormgever Jan Versweyveld willen met de voorstelling vooral laten zien dat we in een woestijn leven. Je ziet de grauwhed, de spirituele leegte, dat komt ook in het indrukwekkende toneelbeeld mooi naar voren. Wel rijkdom, maar geen warmte, de levensvreugde is weg."

Pittoors geeft aan dat de tekst voor een groot deel bestaat uit het uitspreken van handelingen. Zij wijst erop dat Pasolini zijn tijd ver vooruit was met diens kritiek op de cultuur van kortstondig genot. "Hij doorzag toen al de valkuilen van de con-

sumptieaanschaap, kijk naar de gedragingen van Berlusconi. Hoe ik ook van Italië houd, het is daar erger dan in Nederland en België."

Pittoors, enkele jaartjes ouder dan Verbogt, zat op de toneelschool in Antwerpen toen ze Pasolini's film zag. "De sfeer van de film, die doortrokken is van seksualiteit en schuld, was wekenlang het onderwerp van discussies."

Toen ze hoorde dat Toneelgroep Amsterdam *Teorema* op het repertoire zou nemen, kwam dat terug in haar herinnering. Ze wist ook meteen welke rol voor haar geschikt zou zijn: Emilia, de bediende van het vermogende ondernemersgezin. Zij is de eerste op rij die gevoelig blijkt te zijn voor de aantrekkingskracht van een onbekende bezoeker, die vervolgens alle gezinsleden weet te betoveren en aan het eind iedereen ontredder achterlaat.

Pittoors: "Ik vind mezelf echt het type om zo'n gewone huishoudster te spelen. Ik kom net als zij uit een arm milieu, ben nog iedere dag onder de indruk van het rode pluche van de schouwburg en de pracht en praal waarin ik hier in Amsterdam mag verkeren. Je afkomst blijft altijd bij je."

Ook het feit dat de karakterbeschrijving meldt dat het personage leeftijdsloos is, trok Pittoors. "Dat kan ik wel spelen." Bovendien vindt ze het godsdienstige van de rol een theatrale uitdaging. Daarbij is Emilia de enige die na het bezoek van de jongeman weer een sprankje hoop terugvindt, doordat ze aardser is dan de rest. "Ze staat dicht bij de natuur dan de leden van het rijke gezin," herinnert Verbogt zich ook uit de film.

Pittoors heeft niet diep hoeven graven om de opwinding – het nieuwsgierig zijn naar de gast – bij zichzelf op te roepen. In de voorstelling wordt hij gespeeld door Chico Kenzari. Pittoors: "Deze jonge acteur is helemaal nieuw in het gezelschap, ik kende hem nog niet voordat we begonnen met repeteren. Hij is als speler ook een welkome interruptie."

Het gegeven van een vreemdeling,

die zomaar alle hoofden op hol brengt – ook Verbogt kan zich in deze situatie goed inleven. "Ik vond Terence Stamp, die de onbekende gast in de film speelt, een volstrekt betoverende man, die niet lang genoeg in beeld kon blijven, met die ogen en die gebaren. Ik ben ontzettend benieuwd of deze magie ook in de voorstelling werkt."

www.tga.nl

Schrijver Thomas Verbogt en actrice Frieda Pittoors praten voor de voorstelling over *Teorema*.

FOTO PETER ELENBAAS